

Манчестер, Берлін, Париж, Відень, Лондон, Вашингтон та ін. [14]. В окремих із них він побував двічі та більше: чотири рази в Лондоні, двічі – в Парижі, Бостоні, Філадельфії. Професор також завітав до Гейдельберга, Карлсруе, Геттінгена, Амстердама, Балтимора, Ланкастера. Київський математик і механік почав подорож Західною Європою (Берлін), нею і закінчив (Відень). Отже, географія мандрівки І. Рахманінова охопила такі країни, як США, Канада, Франція, Італія, Німеччина, Австро-Угорщина та ін.

Таким чином, процес становлення і розвитку системи наукових відряджень потребує особливої уваги та вивчення. Взаємовплив української і світової наук, безумовно, мав важливі результати. Саме наукові відрядження відіграли помітну роль у встановленні надійних й тривалих зв'язків вітчизняних учених з авторитетними науковими школами, а також надали українцям можливість проводити на базі останніх оригінальні дослідження в різних сферах науки і техніки. Досягнення минувшини, переконані, можуть бути творчо використані за сучасних умов реформування освіти та науки в Україні.

1. Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського, Ф. 170, Од. зб. 610.
2. Ховрич С.М. *Інтеграція української науки до світової спільноти (друга половина XIX – початок XX ст.)* // Дослідження з історії техніки: Зб. наук. пр. – К., 2004. – Вип. 5.
3. Эльмуратов Р.К. *Анализ статистики научных зарубежных командировок представителей духовных академий (конец XIX – начало XX вв.)* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lomonosov-msu.ru>.
4. Центральний державний історичний архів України в м. Києві (далі – ЦДАК України), Ф. 707, Оп. 64, Од. зб. 70.
5. *Из истории Киевского политехнического института: Сб. док. и мат.* – К., 1961. – Т. 1.
6. Коцур Н. Становлення і розвиток вітчизняної гігієнічної науки в університетах другої половини XIX ст. // *Переяславський літопис: Зб. наук. пр. – Переяслав-Хмельницький, 2011.* – Вип. 1.
7. ЦДАК України, Ф. 707, Оп. 64, Од. зб. 7.
8. ЦДАК України, Ф. 707, Оп. 64, Од. зб. 4.
9. Караваев В.А. *Поездка на остров Яву (Впечатления натуралиста)*. – К., 1900.
10. Корман М.М. *Науковий доробок В. О. Караваєва в галузі зоології та гідробіології (кінець XIX – перша третина XX ст.): Автореф. дис. ... канд. іст. наук.* – К., 2006.
11. *Держархів м. Києва (далі – ДАК), Ф. 16, Оп. 469, Од. зб. 168.*
12. ДАК, Ф. 16, Оп. 465, Од. зб. 5983.
13. ДАК, Ф. 18, Оп. 2, Од. зб. 8.
14. Рахманинов И. *Краткий отчет о путешествии профессора Рахманинова // Университетские известия.* – 1861. – № 2, отд. 2.

Khovrych S.M. The teachers scientific trips abroad as the important constituent of the Ukrainian science development (the second half of the 19th – the beginning of the 20th cent.). On the basis of sources analyses are revealed some aspects of the scientific trips abroad in the second half of the XIX – the beginning of the XX cent.
Key words: education, university, institute, science, scientist, dispatching, Ukraine

Т. П. Борис

СТВОРЕННЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ КИЇВСЬКОГО ХУДОЖНЬО-ПРОМИСЛОВОГО І НАУКОВОГО МУЗЕЮ (1894–1918 рр.)

У статті аналізуються процеси становлення й діяльності Київського художньо-промислового і наукового музею, визначається

роль у його розбудові Київського товариства старожитностей і мистецтв, меценатів Б. Ханенка, О. Терещенка та ін.

Ключові слова: Київський художньо-промисловий і науковий музей, Київське товариство старожитностей і мистецтв, виставкова робота, колекція, музейний предмет

У незалежній Україні функціонує значна кількість культурно-мистецьких закладів, серед яких важливе місце посідають музеї художнього профілю. Вони в особливій формі зберігають, досліджують і пропагують предметне середовище людини, репрезентують історію мистецтва від часу його появи і до сьогодення, акцентуючи увагу на мистецьких школах, що вирізняють різні країни та історичні епохи. Кожен із музейних закладів за роки свого існування накопичив відповідний досвід роботи, вивчення якого актуалізується потребою удосконалення форм діяльності, необхідністю дослідження історії музею як важливого осередку культурного життя регіону. Не є винятком й Національний художній музей у Києві, витоки якого пов'язані із Київським художньо-промисловим і науковим музеєм.

Вивчення українськими дослідниками історії вітчизняного музейництва активізувалося з 1990-х рр. У наукових розвідках останніх десятиріч знайшли відображення й окремі аспекти становлення і розвитку Київського художньо-промислового і наукового музею. Це стосується публікацій Л. Федорової (характеризує мережу Києва XIX – початку XX ст.), І. Дворкіна (прослідковує трансформацію музейної справи Наддніпрянщини у 1805–1920 рр.), О. Доніка (розкриває добродійну діяльність родини Терещенків в Україні), О. Іванової (висвітлює процеси формування колекції виробів Києво-Межигірської фаянсової фабрики) та ін. Однак, вивчення проблеми становлення Київського художньо-промислового і наукового музею лише започатковане новітньою наукою та вимагає подальшого аналізу. Мета цієї статті – з'ясувати процеси становлення Київського художньо-промислового і наукового музею та діяльність його відділів у 1904–1918 рр.

Серед музейних закладів художнього профілю, які розгорнули свою діяльність наприкінці XIX – на початку XX ст., відомим був і Київський художньо-промисловий і науковий музей імені государя імператора Миколи Олександровича. Його становлення і діяльність залишили помітний слід у музейному та художньому житті Києва. Вперше з ідеєю створення такого музею 1880 р. виступило Київське товариство грамотності. Проте, через брак коштів та безініціативність осіб, причетних до цієї справи, згодом відмовилося від свого задуму [1]. Представниками київської інтелігенції висловлювалася також пропозиція відкриття у Києві історичного музею, з нагоди святкування 900-річчя хрещення Русі [2, 170].

Питання відкриття у місті музею обговорювалося 1888 р. на засіданні при київському генерал-губернаторові О. Дрентельні. Однак його раптова смерть призупинила розпочату справу. Лише 1894 р., за сприяння київського генерал-губернатора О. Ігнат'єва справа отримала свій розвиток. Так, 21 травня 1894 р. він скликав і провів перше організаційне зібрання, на якому були присутні губернатор Л. Томар, віце-губернатор Д. Федоров, кн. М. Репнін, історики (В. Антонович, О. Лазаревський), меценати (Б. Ханенко, А. Терещенко, В. Тарнавський, брати Бродські) та ін. Цього ж року 11 липня Київська міська дума затвердила, розроблені на зібранні комітету, пропозиції щодо відкриття у місті музею [3, 361], а також виділила приміщення для тимчасового зберігання колекцій та предметів, що мали до нього надходити. Незабаром до Київської міської думи надійшли як подарунок для майбутнього музею,

від сина колишнього міського голови І. Толлі, історичні портрети та картини із колекції Вишневецьких [4, 222].

На засіданнях 4, 5 і 8 квітня 1896 р. Київська міська дума визначила ділянку землі для спорудження музею, а саме – на Олександрійській вулиці, навпроти саду «Шато-де-Фльор». У червні 1896 р., спеціально створений організаційний комітет, розглянув 14 проектів будівництва музею [3, 365]. 21 вересня 1897 р. відбулася урочиста закладка його фундаменту [5, 4–5]. Основні роботи з проектування виконав архітектор В. Городецький – член Київського товариства старожитностей і мистецтв. Вже у лютому 1898 р. він підписав, розроблений комплект фасадів, планів і розрізів будинку музею. Будівельні роботи розпочалися восени 1898 р. [1]. За своїм проектом, музей мав складатися з 4 поверхів і 20 залів. Верхні зали призначалися для колекцій мистецтва і старовини, нижні – мали слугувати сховищем для загальних колекцій, бібліотеки, архіву, проведення публічних лекцій. Скульптурне оздоблення фасаду виконувалося у майстерні Е. Саля, завдяки якому парадний вхід отримав скульптурні фігури левів [6, 50–51].

У 1897 р. до справи влаштування музею активно долучилося Київське товариство старожитностей і мистецтв. Не очікуючи завершення будівництва, протягом 1897–1900 рр. товариство провело низку художніх і археологічних виставок. Відвідувачі цих виставок могли ознайомитися зі зразками витонченого рукоділля й ужиткового мистецтва, творами російських та європейських митців. Окремі виставки були присвячені картинам І. Шишкіна, графічним рисункам. Після завершення роботи, з кожної виставки музей отримував цінні подарунки, наприклад, від Імператорської Академії мистецтв картини відомих художників – Й. Крачковського, П. Ковалевського, М. Ткаченка, О. Мурашка та ін. [5, 5–6].

Комплектування колекцій здійснювалося переважно завдяки діяльності й особистим пожертвам членів Київського товариства старожитностей і мистецтв, до складу якого входили вчені, педагоги, краєзнавці, архітектори, підприємці-меценати [7, 115]. Найбільш значні дарування на будівництво музею були зроблені родинами Терещенків [5, 12], Ханенків [8, 245], графинею Х. Потоцькою [8, 142], П. Харитоненком [5, 89] та ін. Імператор Микола II передав музею 100 тис. руб. [5, 56].

1899 р. Київське товариство старожитностей і мистецтв взяло участь у роботі XI Археологічного з'їзду, що проходив у Києві. У п'яти залах музею тимчасово була відкрита археологічна виставка, на якій експонувалися археологічні знахідки, виявлені В. Хвойкою [5, 12]. Ця історична подія стала першим кроком становлення в Києві загальнодоступного Міського музею старожитностей і мистецтв. За статутом Київського товариства старожитностей і мистецтв (1897 р.), музей мав стати не лише сховищем предметів старовини і мистецтва, але й культурно-просвітницьким центром міста. Він мав виконувати наукову та загальноосвітню функції, а також діяти в інтересах естетичного виховання, практичного використання художніх колекцій та складатися з археологічних, історичних, художніх і художньо-промислових колекцій [9].

Згодом, члени Київського товариства старожитностей і мистецтв підняли питання створення у музеї самостійних художнього і художньо-промислового відділів. Під час засідання товариства 28 лютого 1901 р. [10, 131] на їхні потреби планувалося виділити 150 тис. руб. [5, 57]. Однак збірки цих відділів формувалися досить повільно. Цю проблему вдалося частково вирішити завдяки проведенню виставок, які сприяли збільшенню творів мистецтва та їхній популяризації. Зокре-

ма 1901 р. у музеї була організована виставка картин XV–XIX ст. На ній були представлені картини із приватних колекцій І. Терещенка та К. Фішмана [5, 58–59]. Крім того, протягом 1901 р. музей придбав 34 копії портретів художника С. Мазаракі, виконані на замовлення мецената М. Терещенка [11, 23], 3 старовинні документи та 1 фігуру Архистратига Михаїла [5, 59]. 1902 р. від історика В. Беренштама музей отримав у подарунок портрет М. Костомарова (художник І. Репін) і портрет Катерини II від В. Щербини [5, 101]. У 1903 р. художній відділ поповнився 3 етюдами, подарованими В. Циховським, А. Терещенком, акварелями та сепією від Н. Шугурової. Картон Євхаристії подарував В. Васнецов, а 4 рисунки до Тайної вечері надійшли від С. Яремича [5, 134–135]. Художньо-промисловий відділ отримав у подарунок 12 предметів (2 вази від О. Демидової Сан-Донато, 5 кахель від В. Беренштама, 5 тарілок Межигірської фаянсової фабрики від К. Бутовича і М. Гирича) [5, 135].

30 грудня 1904 р. відбулося офіційне освячення та відкриття музейного закладу. Він отримав назву «Київський художньо-промисловий і науковий музей імені государя імператора Миколи Олександровича» [5, 158]. Відвідування й огляд експозицій музею здійснювалося щоденно, з 10 до 15 год. протягом року, крім двох літніх місяців [5, 164]. Цього ж року створено художній і художньо-промисловий відділи музею. Основою останнього стало цінне зібрання родини Ханенків. Також художній відділ отримав у подарунок від О. Терещенка 9 ескізів і рисунки художника М. Врубеля, від Б. та В. Ханенків – статую Св. Георгія, бронзову копію твору Донателло [5, 161–164]. Для художнього відділу планувалося відвести верхні зали музею, але без відповідного фінансування міської думи його не вдалося розмістити й укомплектувати у цих залах.

Збірки художнього і художньо-промислового відділів поповнювалися переважно дарунками від приватних осіб і складалася з окремих, інколи випадкових творів мистецтва безсистемно. Не завжди вдавалося придбати для музею потрібні твори. Так, наприклад, музей залишився без цінної колекції В. Тарнавського, яка тимчасово перебувала у музеї до 1 січня 1901 р. [12, 618]. Вона складалася із портретної галереї XVII–XVIII ст., графічних і живописних творів Т. Шевченка (майже 300 одиниць). Це унікальне зібрання могло б стати основою картинної галереї Київського художньо-промислового і наукового музею, але, на жаль, було передане у створений 1902 р. Український музей В. Тарнавського (м. Чернігова) [12, 620].

Музей продовжував просвітницьку роботу в напрямі організації власних виставок і активної участі у виставковій роботі інших музеїв. Так, у лютому–травні 1906 р. відбулася перша виставка творів прикладного мистецтва і кустарних виробів. Виставку організував спеціальний комітет, до якого увійшли В. Ханенко, В. Бутович, М. Біляшівський та ін. [5, 228]. У 1908 р. відбулися виставка київських художників (твори Є. Вжеща, П. Левченка, В. Менка, В. Орловського, М. Пимоненка, М. Холодовського) та виставка творів мистецтва, присвячена 40-річчю художньо-педагогічної діяльності М. Мурашка [13, 13]. У лютому–квітні 1910 р. експонувалися старовинні тканини і шиття XVI–XIX ст. із музейних і приватних зібрань; у травні – акварелі і малюнки, присвячені пам'яті М. Врубеля; у листопаді–грудні – рисунки й етюди Г. Лукомського.

Виставка старовинних тканин і шиття розміщувалася в одному із залів нижнього поверху і налічувала понад 300 музейних предметів вітчизняного й іноземного (французькі, німецькі, італійські) походження.

Популярними були і дві наступні виставки, присвячені художникам – М. Врубелю і Г. Лукомському. На першій були представлені роботи М. Врубеля періоду перебування його у Києві. Виставка митця Г. Лукомського складалася із 125 графічних творів, які розподілялися тематично: «Російська старовина», «Древлянські пейзажі», «Париж», «Із Середньовіччя», «Італія» [14, 9–10].

Музей, попри активний розвиток, залишався у скрутному фінансовому становищі. Щорічних внесків Київського товариства старожитностей і мистецтв не вистачало на утримання і поповнення колекції, тому з 1907 р. у Київському казначействі був створений недоторканний фонд, відсотки якого комітет Київського художньо-промислового і наукового музею мав право витрачати на музейні потреби. Кошти для цього фонду надходили за спеціальними квитанціями з різних міст Російської імперії. Музей отримував також кошти за вхідні квитки, публічні лекції, від продажу каталогів, альбомів і листівок, надання музейних залів в оренду для художніх виставок (виставки А. Маневича, А. Бєнуа, Об'єднання російських художників, виставка «Сатирикон» тощо), продаж та обмін дублетних музейних предметів [12].

3 9 травня 1909 р., за клопотанням київського міського голови та з дозволу Миколи II, музей став підпорядковуватися Міністерству торгівлі і промисловості зі щорічним асигнуванням 6 тис. руб. Цього ж року був затверджений статут Київського художньо-промислового музею. Згідно з ним, музей мав сприяти розвитку смаків і поширенню знань з прикладного мистецтва серед населення, збирати і зберігати пам'ятки старовини і мистецтва; складатися із 7 відділів (художньо-промислового, художнього, археологічного, історичного, нумізматичного, етнографічного, бібліотеки). Колекції належали музею або приватним особам, товариствам чи закладам, які знаходилися у приміщенні цього закладу на особливих умовах, встановлених комітетом музею [8, 189–212]. Загальними справами керував комітет (голова – Б. Ханенко, члени Київського товариства старожитностей і мистецтв, приват-доценти В. Данилевич і А. Іващенко, члени від Київської міської думи – В. Ніколаєв і В. Солуха, дослідники – К. Болсуновський, Г. Кузьмін і В. Хвойка, голова Міністерства торгівлі промисловості – М. Плєскачевський та директор музею М. Біляшівський) [4, 3–4]. Музей проводив лекції для знайомства з колекціями, публічні читання, бесіди щодо художньої промисловості, діяльності музею, художньо-промислові виставки і конкурси, а також друкував художню і наукову продукцію та ін. [8, 214].

Згідно звіту за 1910 р., колекція художньо-промислового відділу музею налічувала 400 одиниць, займаючи частину верхнього залу і галерею. Вона складалася із невеликих колекцій (золототкані вироби від В. Ханенка, предмети і вироби із поміщицьких маєтків від М. Армашевської, З. Краковецької, М. Ярового та ін.), окремих предметів східного походження, порцелянових і фаянсових виробів керамічних центрів Києво-Межигірської, Корецької, Міклашевської мануфактур та зібрання Д. Федорова [14, 7–10]. Художній відділ налічував 24 мистецькі твори та художнє зібрання К. Жуценка, яке оцінювалося в розмірі 3098 руб. [14, 10].

Як приватні пожертвування у 1911 р. до колекції художньо-промислового відділу Б. Ханенком були передані три зелені вази Межигірської фабрики [15, 36], О. Гансеном – межигірські фаянсові вироби і старовинні вишивки [16, 75], а 1913 р. надійшли дві вази рідкісної форми від родини Войцехович. Крім цього, придбано ще 85 предметів [15, 36]. У 1911 р. художній відділ отримав колекцію творів К. Лємоха від М. Менделєєвої

[16, 1], 2 малюнки художника К. Крижицького від А. Терещенко. Цього ж року в музеї влаштовані виставки предметів народної художньої творчості Південно-західного краю [4, 3] і першу виставку творів Т. Шевченка (20 акварелей і сепій, 10 рисунків, 13 офортів, 6 аркушів із альбому «Живописна Україна», 14 портретів Кобзаря) [16, 183–194].

У передвоєнні роки музей практично не відчував нестачі фінансування, отримуючи постійну підтримку від Міністерства торгівлі і промисловості, Київської міської думи та губернського земства. Станом на 1912 р. художня колекція музею зросла настільки, що адміністрація змушена була скоротити кількість залів для виставок. Усі зали поступово заповнювалися експонатами, у центральній залі верхнього поверху розташувався художній відділ із творами Т. Шевченка, М. Ге, В. Орловського, В. Полєнова та ін. Цей відділ у майбутньому мав стати художньою галереєю м. Києва, про що неодноразово йшлося у тогочасній пресі.

1914 р. Міністерство торгівлі і промисловості внесло до міської думи проект штату музею, за яким він мав стати державною установою. Ці плани порушила Перша світова війна, хоча заклад продовжував діяльність. За деякий час, пов'язані з воєнними подіями загрози, змусили міську владу вдатися до вивезення найбільш цінних предметів з фондів музею (6,5 тис. одиниць) до Москви, на зберігання в Імператорський російський історичний музей, повернення яких відбулося лише 1921 р.

24 квітня 1918 р. Рада народних комісарів затвердила статут і штат Київського художньо-промислового і наукового музею. Документи визначили умови його фінансування та реорганізацію у Національний. Однак прийняті рішення не були втілені в життя. Зміна влади протягом короткого періоду негативно позначилася на матеріальних умовах закладу. Музей мав приміщення, але не мав жодних коштів на утримання. Тому декретом від 28 червня він набув статусу державної установи. З цього часу заклад підпорядковувався Народному комісаріату освіти, отримавши назву Перший державний музей [3].

Отже, кінець XIX – початок XX ст. – важливий етап становлення та розвитку Київського художньо-промислового і наукового музею. Значна роль у його розбудові належала Київському товариству старожитностей і мистецтва, громадським діячам М. Біляшівському, Б. Ханенку, О. Терещенку та ін. Музей активно проводив фондову, виставкову, культурно-освітню, популяризаторську роботу, ставши центром художнього життя міста.

1. Малаков Д. *Архітектор Городецький (Міський музей) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.alyoshin.ru/Files/publika/malakov>.*
2. А. Л. К истории будущего Киевского музея // *Киевская старина. – 1893. – Т. LX.*
3. Ковалинский В.В. *Меценаты Киева. – К., 1998.*
4. Ковалинский В.В. *Семья Терещенко. – К., 2003.*
5. *Институт рукопису Національної бібліотеки України ім. Вернадського, ф. 241, спр. 2.*
6. Ж. и И. *Музей и частные собрания // Киевская старина. – 1899. – Т. LXIV.*
7. Федорова Л. *З історії музеїв Києва XIX – початку XX ст. // Краєзнавство. – 2011. – № 1.*
8. *Державний архів м. Києва (далі – ДАК), ф. 304, оп. 1, спр. 1.*
9. *Войтенко І.Б. Внесок родини Ханенків у розвиток археологічної та історичної науки в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua>.*
10. *Пятое годовичное собрание членов Киевского Общества Древностей и Искусств 28 февраля 1901 г. // Киевская старина. – 1901. – Т. LXXIII.*

11. *Портреты малороссийских гетманов и полковников // Киевская старина. – 1901. – Т. LXXV.*
12. *Уманец С. Украинский музей В. В. Тарнавского в Чернигове // Исторический вестник. – 1910. – Т. 121.*
13. *Національний художній музей України: Альбом / Укл. Т. Рязанова та ін.; ред. О. Климчук. – К., 2003.*
14. *Отчет Киевского художественно-промышленного и научного музея имени Государя императора Николая Александровича за 1910 г. – К., 1911.*
15. *Іванова О.В. До історії формування колекції виробів Києво-Межигірської фаянсової фабрики (до 140-річчя з дня народження М. Біляшівського) // Могиланські читання 2007 року: Зб. наук. пр.: Музейники ХХ століття – дослідники української сакральної культури / Ред. рада: В. Колпакова та ін. – К., 2008.*
16. *ДАК, ф. 304, оп. 1, спр. 18, 250 арк.*

Borys T. P. The establishment and activity of the Kyiv industrial and scientific museum (the 1894–1918th). The formation and work of the Kyiv industrial and scientific museum are analysed in the article. The museum role in the reconstruction of the Kyiv association of antiquity and arts, by patrons B. Khanenko, O. Tereschenko and others is determined.

Key words: The Kyiv industrial and scientific museum, The Kyiv association of antiquity and arts, exhibition, collection, museum article

Ю. Й. Новіцька

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВАЛЕРІЯ ЯВОРСЬКОГО В КРАКОВІ ЗА ЧАСІВ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ МОНАРХІЇ

У статті проаналізовано наукову і педагогічну діяльність В. Яворського в Кракові за часів Австро-Угорської монархії. Розкривається роль українського вченого у світовій та польській медицині.

Ключові слова: Краків, Ягеллонський університет, гастроентерологія, Австро-Угорська монархія

Актуальність теми полягає в тому, що питання стосовно наукової та педагогічної діяльності В. Яворського в Кракові за часів Австро-Угорської монархії залишається мало дослідженим сучасними істориками. Тоді, як його ім'я широко відоме в Польщі, Німеччині та інших країнах, проте, не в Україні. Тому в українській історіографії відсутні праці, присвячені В. Яворському. На відміну від української, в польській історіографії є чимало студій, які висвітлюють його діяльність. Зокрема статті про нього були надруковані в доволі престижних «Великій загальній ілюстрованій енциклопедії» [1], «Польському біографічному словнику» [2] та в «Золотій книзі медичного факультету Ягеллонського університету» [3]. Мета цієї статті – висвітлення науково-педагогічної діяльності В. Яворського в Кракові за часів Австро-Угорської монархії.

Він народився 20 березня 1849 р. у с. Фльоринка біля Гжибова Сондецького повіту (Галичина). Його батько був греко-католицьким настоятелем у цьому селі. Початкову освіту здобув у Санюку, а гімназію закінчив у Перемишлі [1, 755]. Впродовж 1868–1871 рр. навчався в Технічній академії у Львові. Одночасно займався стенографією, яку пізніше неодноразово використовував у науковій праці, і навіть отримав право від шкільного комітету викладати цю дисципліну в Першій гімназії Львова. Потім переїхав до Кракова, вступив на філософський факультет, де в 1871–1873 рр. отримав ґрунтовні знання з математики, фізики та хімії [3, 228]. У Відні він склав екзамен з природничих предметів, на право бути вчителем гімназії. До 1886 р. працював вчителем у Вищій реальній школі Кракова. Педагогічна праця подобалася В. Яворському, але водночас він вивчав медицину в Ягеллонському університеті й 1880 р. отримав диплом лікаря всіх медичних наук.

Під час навчання почав працювати демонстратором в хімічній лабораторії професора Е. Чирнянського. За порадою професора Е. Корчинського, який бачив у молодому досліднику значний потенціал, почав працювати в медичній клініці, в галузі експериментальних досліджень, які вимагали доброго знання хімії та фізики. Цей момент був переломним в житті та подальшій науковій кар'єрі В. Яворського [3, 229]. На той час він вже мав певне підґрунтя для наукової праці, оскільки деякий час уже перебував на стажуванні у внутрішніх клініках Ерлангена і Тубінгену, під керівництвом Леубеґо, де займався клінічним пошуком травного тракту [1, 755]. Доброзичливий клімат в клініці та допомога Е. Корчинського створили гарні умови для праці молодого вченого.

У 80-х рр. XIX ст. відбулася зміна наукових поглядів в європейській науці, яка сприяла обраному напрямку досліджень В. Яворського. Ширилися нові наукові відкриття, особливо в німецькій медицині. На етапі, коли молодий науковець розпочав свою діяльність, медицина внутрішніх органів спиралася винятково на дослідження початкових симптомів, науці були відомі три хвороби шлунку: гастрит, виразка та рак. Функціональне дослідження виявило багато патологій шлунка, яких до того часу не знали або які були незрозумілі.

1883 р. В. Яворський захистив докторську дисертацію на тему: «Про появу та виявлення розладу шлунку». Результати досліджень були опубліковані трьома частинами у спеціальних наукових медичних журналах, зокрема в «Przeglądzie Lekarskim» («Лікарському огляді») та «Medycynie» («Медицині»). Після захисту дисертації, того ж року він був затверджений Міністерством Освіти у Відні першим доцентом хвороб органів травлення в Польщі [3, 229].

На 1883–1889 рр. припадав найбільш плідний у науковому доробку період життя вченого. До 1887 р. він виголосив польською та німецькою мовами близько 50 дослідницьких праць. Більшість з них була експериментально доведена, самостійно досліджена або виконана, разом із Е. Корчинським і А. Глузінським. Про зацікавлення новим напрямом науки щодо внутрішніх хвороб свідчило і зростання кількості студентів, які відвідували лекції В. Яворського з гастроентерології. Якщо в 1883/84 н. р. їх налічувалося 33, то 1886/87 н. р. – вже 71. Якщо ж взяти до уваги незначну кількість слухачів і одночасно чудові лекції з терапії проф. Е. Корчинського, то подані цифри виглядають доволі пристойно, хоча вчений і не був загалом красномовним [3, 229]. Тому не доводиться дивуватися, що за вагомий внесок у розвиток науки В. Яворський 1889 р. отримав учене звання професора надзвичайного, а 1895 р. – професора звичайного при лікувальній клініці Е. Корчинського [2, 114].

В методиці В. Яворський досліджень був автором багатьох цінних експериментальних праць. Зондування шлунку, яке раніше було запроваджено для лікувальних цілей, вчений вперше використав в експериментальних цілях і поширив е клініці. З того часу почали робити як внутрішні зондування шлунку, так і експериментальні. Для дослідження змісту травлення шлунку він сконструював і описав, за своїм задумом, шлунковий димосос (стаття надрукована в «Медицині» за 1883 р.). Цей димосос визначав межі шлунка, через наповнення повітрям чи водою, що давало можливість визначення його обсягу. Ці методи були значним кроком уперед, порівняно з давнішими засобами дослідження Фреріха і Земсена, які полягали в накачуванні шлунку газом, із застосуванням винної кислоти та бікарбонату натрію [3, 230].